

27 NİSAN'DAN BALYOZ TUTUKLAMALARINA askerin defans tedirginliği

İşçiler emekçiler ve diğer ezilen ve horlananlar demokrasi mücadelesinin aktif bir unsuru haline getirilemeden demokrasinin kazanılma olanağı yoktur. O ana kadar ancak demokrasi kırıntılarıyla idare edilecektir. Demokrasinin kazanılması için ezilenlerin, emekçilerin, işçilerin birleşik bir özne olarak siyasal alana çıkmaları gerekir. Bu kesimin söz söylemeye başlaması, AKP'nin sahte demokrasi maskesini düşüreceği gibi Türkiye militarizmine de gereken yanıtı üretebilecektir.

RIDVAN TURAN

Son günlerde Türkiye tarihi açısından önemli bir süreç yaşanıyor. Bu sürecin demokrasiye doğru mu yoksa totaliter bir rejime doğru mu gideceği önemli bir tartışma konusu haline geldi. Bir kesime göre hukukun üstünlüğüne dayanan demokratik bir Türkiye'nin temelleri atılıyor. Diğer bir kesim ise gelişmeleri sivil bir darbe diye adlandırıyor. AKP'yi Cumhuriyetin temel değerlerine karşı suç işlediği gerekçesiyle eleştiriyor.

Politik plana AKP ile CHP-TSK-Yüksek Yargı arasındaki çelişki olarak yansıyan görüngü esasta (uzlaşmaz olmamakla beraber) derin sınıfsal çelişkilerin ve çatışmaların sonucudur.

Bu çatışmadan ne çıkacağı, çatışmanın hangi tarafında konumlanılacağı ya da tarafsız mı kalınacağına ilişkin bir saptama her şeyden önce çatışan güçlerin analizini gerektirmektedir.

TSK'NİN TARİHSEL VE YAPISAL BASKIN ROLÜ

Türk devletinin derin tarihsel geçmişe sahip olan yapısal özellikleri vardır. Bu özelliklerin önem taşıyanlarının başında askerin devlet ve kamu yönetimindeki baskın yeri gelir. Türkiye'yi az ya da çok tanıyan hemen herkes devletin bu özelliğinin farkındadır. Bugün ülkeyi yöneten oligarşik bloğun temel bir bileşeni olan TSK askeri bir devlet olan Osmanlı devlet geleneğinin, İttihat okulundan geçerek Cumhuriyete gelmiş önemli bir yapısıdır.

Türkiye'de asker kendini ülkenin kurucusu ve sahibi olarak görür. Mustafa Kemal'den bu güne kadar kesintisiz bir iktidarın sahibi olarak konumlanmış durumdadır. Bu nedenle de asker kendini ayrıcalıklı görmektedir. Kemalist ideolojiye sıkı sıkıya bağlı olan bu kurum iktisadi açıdan da ülkenin en büyük sermaye gruplarından biri olan Oyak'ın sahibidir. Sahip olduğu devasa ekonomik güç nedeniyle ordu sıradan bir devlet aygıtı değil, egemen sınıflar bloğunun bir parçasıdır. Asker toplum üzerindeki ideolojik hegemonyasını, kendisi olmadığında devletin her an bölünürveceği miti üzerine kurmaktadır.

Asker çok ciddi ekonomik, siyasal ve ideolojik bir güç elinde tutmaktadır.

İşte askerin vaz geçmek istemediği şey ideolo-

jik politik ve ekonomik olarak elinde tuttuğu bu güçtür.

Bu güç sayesinde seçilmişleri düşürebilmekte, darbeler düzenleyebilmekte, psikolojik harp senaryoları düzenleyebilmekte ve tüm bu yaptıkları için de hesap vermemektedir.

27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül askeri darbeleri, 28 Şubat, 27 Nisan muhtıraları, Sarıkız, Ayışığı, Eldiven, Yakamoz, Balyoz darbe planları ve daha birçokları askerin elinde tuttuğu gücün siyasal sonucudur.

Askerin bu alanda sürdürdüğü "kahramanca" çarpışmasının nedeni, sahip olduğu bu gücü kaybetmek istememesidir. Protokolde en önde oturma ayrıcalığı, sosyal tesislerden daha fazla yararlanabilme ayrıcalığı, emekli olanının derhal bir holdingde müdür ya da stratejist olarak işe başlama ayrıcalığı son noktada da darbe yapabilme ve hükümeti düşürebilme ayrıcalığıdır.

ÇATIŞMANIN TSK CEPHESİ

Türkiye militarizminin tek dayanağı asker değildir kuşkusuz, mecliste CHP, yargıda Danıştay, Yargıtay ve HSYK, illegal alanda Ergenekon ve benzeri suç örgütleri bu devasa militarizm makinesinin ayrıntılarıdır. Büyük burjuvazinin bir kısmı bu makinanada önemli işlevlere sahiptir.

Bizim yıllarca sözünü ettiğimiz özel savaş ahtapotunun hemen bütün uzuvları artık görünür olmuştur.

CHP ise başından bu yana Ergenekonun bir düzmece olduğunu düşünmekte ve Baykal kendini Ergenekonun avukatı olarak ilan etmektedir. Kendisine sosyal-demokrat diyen bir parti bundan daha rezil bir duruma herhalde düşemezdi.

Yargı cephesinde ise durum daha az vahim değildir. Erzincan savcısını görevden alan Erzurum özel yetkili savcılarının HSYK tarafından görevden el çektilmesi, ardından Danıştay ve Yargıtayın bu karara üzerlerine vazife olmamasına karşın arka çıkılmaları yüksek yargının durumunu açıklamaktadır. Buna benzer yüzlerce örnekten bahsetmek mümkündür. Şemdinli savcısının soruşturmayaya dahil ettiği Büyükanıt tarafından görevinden alınması gibi. Ya da Danıştayın meşum katsayı kararı gibi vb.

Yüksek yargı Türkiye'de askeri vesayetinin temel teminatlarından biridir.

Şu tabloya bütünlüklü bakalım: Askeri ve sivil bürokrasi ve onların bazı illegal uzantılarından oluşmuş bir şebeke var karşımızda. Bu şebeke halk tarafından seçilmemiş olduğu halde halkı ve ülkeyi yönetmeye çalışıyor, siyasal bir kurum olmadığı halde çatır çatır siyaset yapıyor hem de hükümetleri düşürecek derecede. Dahası bu şebeke yıllardır Kürtlere karşı kirli bir savaş yürütüyor. Yirmibine yakın faili meçhul, onbinlerce faili belli öldürme olayına, 3 binden fazla köy yakma olayına karışmış durumda.

Egemen sınıflar arasındaki çatışmanın bir cephesi bu.

Bu cephe bu günlerde tedirgin, telaşlı ve endişeli.

2002'den bu yana süren AKP iktidarında bu cephe sürekli güç kaybetti. Önemli bir dönemeç cumhurbaşkanlığı seçimi, 367 krizi, 27 Nisan muhtırası ve ardından yapılan 22 Temmuz (2007) seçimleriydi. Bu güç bu çatışmadan önemli zayıflarla çıktı. 2007'den bu güne gelen süreçte ise 2'si kuvvet komutanı olmak üzere 6 orgeneral, 2 oramiral, 3 korgeneral, 1 koramiral, 2'si muvazzaf 4 tuğamiral, 2 muvazzaf tuğgeneral ve geri kalanlar da çeşitli rütbelerden subayların gözüaltına alınması ikinci önemli süreçtir. 2007'de ofansif top oynayan bu güç şu anda sıkı bir defans hattı oluşturmak, fırsat bulursa da kontratakla gole gitmek peşinde.

27 NİSAN MUHTIRA DEĞİLMİŞ!

Bu kesimin yaşadığı korkunun en somut timsali Büyükanıt'ın 27 Nisan muhtırası hakkındaki söyledikleri olsa gerek.

Büyükanıt'ın balyoz gözaltıları ve tutuklamaları başladığında bir anda 27 Nisan'ın bir muhtıra olmadığını, Cumhurbaşkanı seçimiyle de ilgili olmadığını, bir hassasiyet beyanı olduğunu açıklamak ihtiyacını hissetmiş olması hem son derece ilginçtir hem de bir o kadar önemli bir tedirginlik göstergesidir.

Oysa 'kendim kaleme aldım' dediği bu muhtıra, Gül'ün Çankaya yolunu kesmek için verilmişti.

Sonrasında cumhurbaşkanlığı seçiminin ilk turu yapılmış ve CHP bu seçimi, bir hukuk skandalı olan 367 formülüyle Anayasa Mahkemesine taşımıştı. Askerin muhtırası, CHP'nin 367'si tam bir takım oyunu izlenimi veremekteydi.

Son olarak birkaç gün önce yapılan geniş çaplı gözaltılar nedeniyle orgeneral ve oramirallerin genelkurmayda olağanüstü toplanması bu kesim açısından önem taşıyan bir hamle olarak görülebilir. Bu tür bir toplantı açıkça askerin yargıya yardımı çağırma çabası olarak değerlendirilmelidir. Yani asker en zayıf anında dahi siyasete, yargıya müdahale etmekten uzak durmamaktadır. Bu asker açısından bir çalışma tarzı, bir sorun çözme alışkanlığıdır.

ÇATIŞMANIN AKP CEPHESİ

Diğer cephede yeni semirmeye başlayan Anadolu sermayesi ve onun siyasal temsilciliğine soyunan AKP yer almaktadır. 80'li yıllardan bu yana giderek güç kazanan Anadolu sermayesi siyasal planda AKP'yi doğuracak denli güçlenmiş durumdadır. AKP son derece karışık cemaat tarikat ilişkilerinin, yeni palazlanmakta olan sermaye kesimlerinin ve alt orta sınıf muhafazakar kesimlerin siyasal destekleri üzerine bina olmuştur. Bu kesimler gelişmekte ve giderek devlet ayrıcalıklarından daha faz-

'27 Nisan muhtıra değildi'

ESKİ Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt, 27 Nisan 2007'de kalene alıp internet sitesinde yayımladığı ve tarihe 'e-muhtıra' olarak geçen bildiri için "O muhtıra değildi. TSK'nın laiklik duyarlılığını dile getiren bir açıklamaydı" diyor. Bildirisinin muhtıra olarak görülmesine çok üzüldüğünü söyleyen Büyükanıt'a göre bu yorumu yapanlar ya muhtıranın anlamını bilmiyor ya da 27 Nisan Bildirisi'ni okumamış. >>16'da

Büyükanıt'ın balyoz gözaltıları ve tutuklamaları başladığında bir anda 27 Nisan'ın bir muhtıra olmadığını, Cumhurbaşkanı seçimiyle de ilgili olmadığını, bir hassasiyet beyanı olduğunu açıklamak ihtiyacını hissetmiş olması hem son derece ilginçtir hem de bir o kadar önemli bir tedirginlik göstergesidir.

la faydalanmak istemektedirler. İşte kendini devletin esas sahibi olarak gören askeri bürokratik yapı ile yeni güçlenen, kendinden söz ettiren bu kesimler arasında, esas devlet ayrıcalıklarından daha fazla yararlanmaya dayanan bir güç ve iktidar savaşı yaşanmaktadır.

Bu iktidar savaşına karşı tutumumuz ne olmalıdır ve bu savaşın olası sonucu ne olabilir?

Bir kısım sol liberal bu süreci demokratik bir devrim olarak görüyor, bu sürecin artık geri döndürülemez bir süreç olduğunu söylüyor, solcuların neden AKP'nin yanında yer almadığını sorguluyor ve bu vasıta ile da AKP'ye açık destek verdiklerini beyan etmiş oluyorlar. Bu yaklaşım birkaç açıdan ele alınmaya muhtaçtır.

Öncelikle sonucu kestirmek için henüz çok erkendir. Askeri vesayet yaralıdır ama yaralı hayvan saldırgan olur. Tüm bu gelişmeler orduyu her düzeyde rahatsız etmektedir. Bu rahatsızlığın siyasal sonucunun darbe olmayacağı, artık darbeler çağının kapandığı söyleneceği de gerçek bu değildir.

Türkiye'de normal koşullarda bu çekişmenin askeri bir darbeyi doğurması işten bile değildir. Ama ulusal ve uluslararası konjonktürün böyle bir girişim için uygun olmadığı söylenebilir. Unutulmaması gereken bir şey var ki o da hakkında konuştuğumuz güç elinde silah olan, her türlü olanakla donanmış bir güçtür. Ulusal ve uluslararası konjonktür bazı provokatif çabalarla uygun hale getirilebilir.

Örneğin İran'ın nükleer programına yönelik bir yaptırım söz konusu olduğunda ABD-Türkiye ilişkilerinin yaşayacağı gerginliğin ne sonuç doğuracağı belli olmaz. Ya da diyelim ki bir balyoz planı uygulanmış olsa idi uygun bir konjonktür meydana gelmiş olacaktı. Evet ihtimal düne göre azdır ama TSK'ya ölü muamelesi yapmak köklü bir hatadır. Bu ülkede Kıbrıs gibi ABD'ye rağmen atılmış adımlar hatırlanmalıdır. Kısa vadede AKP hakkında yeni bir kapatma davası açılabilir. Yargıtayda bekleyen Cumhurbaşkanı hakkındaki Sincan kararı hayata

geçirilebilir. HSYK Ergenekon savcılarını görevden alabilir. Sözün özü bu cemahtaki başka hamle olanakları mevcuttur. Olasılıkla gelecek hamleleri önceden hesap eden AKP yargı reformu çalışmalarını hızlandırmış durumdadır.

AKP DEMOKRASİSİNİN SINIRLARI

İki kesim arasında süren çatışmanın Türkiye'de demokrasiyi ilerleteceği ya da gerileteceği yolunda bir tartışma yaşanmakta olduğunu söylemiştik. En azından durduğu yerde durmayacağı noktasında herkesi içeren bir mutabakattan söz edilmelidir. Askerin geleneksel pozisyonuna ilişkin bir mücadelenin demokrasiyi geriletmeyeceği ön kabulümüzdür. Askerin seçilmişlerin üzerindeki hegemonik etkisinin kırılması sivil siyasetin önünü açacaktır. Bu açıdan bu karşılıklı mücadelede askerin geriletilmesi nesnel olarak demokrasinin yararına. Bizim siyasal yaklaşımımız çatışan güçlerin her ikisine de eşit uzaklıkta duran ve "yesinler birbirini" diyen bir yaklaşım değildir. Biz tam tersine alt sınıflar için bir demokrasinin tarafındayız ve nesnel olarak da buraya hizmet edecek olan demokratik adımların destekçisi oluruz. Adımların derinleştirilmesi için çaba sarfederiz.

Soruna sınıfsal eksenden bakmak doğrudur. AKP alt sınıflardan oy almıştır, ama bu onun alt sınıfların temsilcisi olduğu anlamına gelmez. Neoliberal politikaları uygulamadaki iştahı hatırlanırsa durum daha da açığa çıkar. Sol liberaller açısından siyasal plandaki bazı düzenlemeler AKP'nin demokratik bir parti olarak nitelendirilmesi için yeterli olabilir. Ama bizim için Kürt sorunu karşısındaki tutumdan ve geniş işçi ve emekçi kesimlerinin taleplerine ilişkin tutumdan bağımsız bir demokratik olamaz. Meseleye daha yakından bakıldığında AKP'nin askerle münakaşası daha çok kendi önünü açma çabası, ve yukarıda söylediğimiz gibi devlet ayrıcalıklarından yararlanma çabası olarak anlandırılabilir.

AKP demokrasisine Kürt meselesi ekseninden ve daha yakından bakalım. AKP Kürt sorununda iki yüzlü bir politikaya sahiptir. Bir yandan demokratik bir açımdan bahsederken bir diğer yandan Kürtlerin örgütlü yapılarına olağanüstü bir saldırı kampanyası başlatmıştır. BDP'nin binlerce kadrosunu cezaevlerine doldurmuştur. Askeri operasyonlarına devam etmektedir. Dahası Öcalan üzerindeki ağır tecrit koşulları devam etmektedir.

AKP'nin demokratik açılımı hiçbir zaman demokratik bir açılım olmamış, Kürtleri örgütsüzleştirme ve AKP'leştirme, bu yolla da Kürt sorununu "çözme" açılımı olmuştur. AKP'yi Türkiye'nin en temel sorunu olan Kürt sorunundaki tutumu açısından değerlendirmek gerekmektedir. Kaldı ki mesele Kürt sorunu oldu mu şu anda devlet ayrıcalıklarından daha fazla yararlanmak için savaştıkları kesimle de ciddi bir anlaşma içine girmektedirler.

AKP'ye bir de emek ekseninden bakalım: 2002'den bu yana uyguladığı neoliberal politikalar sayesinde milyonlarca işsiz yaratmış bir hükümettir AKP hükümeti. 2007'den bu güne işsizlik yüzde 26 kadar, dış borç 2 kattan fazla artmıştır. Son kriz ise işçi sınıfını derinden etkilemiş durumdadır. AKP alt sınıflardan siyasal destek görmüştür ama onların yaşam koşullarını kötüleştirilmiş, ekonomik demokratik haklarını ellerinden almaya çalışmıştır. 2 ay aşkın bir süredir devam eden Tekel direnişi AKP'nin emekçiler karşısındaki tutumunu gösteren en açık kanıttır. AKP'nin demokratikliği biraz da bu zaviyeden değerlendirmek gereklidir.

ÇATIŞMA VE MUTABAKAT

Mesele işçi sınıfı ve emekçilerin ekonomik demokratik hakları olduğunda, AKP devlet ayrıcalıklarından daha fazla yararlanmak için savaştığı kesimle mutabakat halindedir.

Süren çatışmadan alt sınıflar için mutlak bir demokrasi beklentisi içinde olmak anlamsızdır. İşçiler emekçiler ve diğer ezilen ve horlananlar demokrasi mücadelesinin aktif bir unsuru haline getirilemeden bu tür bir demokrasinin kazanılma olanağı yoktur. O ana kadar ancak demokrasi kırıntılarıyla idare edilecektir. Son tahlilde egemen sınıfların temsilcisi olan AKP'nin işçi sınıfı, geniş emekçi kesimler ve ezilenler için bir demokrasi talebinde olmayacağı bilinmelidir. O nedenle demokrasinin kazanılması için ezilenlerin, emekçilerin, işçilerin birleşik bir özne olarak siyasal alana çıkmaları gerekir. Gerçek demokrasinin esas talepçisi bu kesimlerdir. Bu kesimin söz söylemeye başlaması, AKP'nin sahte demokrasi maskesini düşüreceği gibi Türkiye militarizmine de gereken yanıtı üretebilecektir. AKP ile asker arasındaki çelişki uzlaşabilir bir çelişkidir ancak bu kesimler her ikisiyle de uzlaşmaz derin sınıfsal çelişkilere sahiptirler. Çünkü onlar demokrasinin gerçek sahibi ve temsilcisidirler.

Peki o zaman ne yapılmalı? Sosyalistleri, demokratları, işçi ve emekçileri, AKP ile TSK arasındaki maçta seyirci olmaktan çıkaracak ve deyim yerindeyse sahaya indirecek tek formül işçilerin, emekçilerin, ezilenlerin, Kürtlerin cephesel birliğini sağlamaktan geçmektedir. Mesele demokratik bir özneyi yaratmaktır. Bu öznenin adının çatı mı, DBH mi, ya da bir başka şey mi olacağı önemli değildir. Önemli olan Kürtlerin, işçilerin, emekçilerin, sosyalistlerin birleşik kolektif demokratik inisiyatifini oluşturmaktır. Gerçek demokrasi bu öznenin mücadelesiyle kazanılacaktır.